

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 18.9.2013

Číslo: Ročník 23 (2013), Číslo 3

Sekce: Z knihovnických organizací

Název článku: Sdružení knihoven České republiky, ohlédnutí zpět (1. část)

Autor: Eva Svobodová

Zdroj: <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=20130325>

Sdružení knihoven České republiky, ohlédnutí zpět (1. část)

Eva Svobodová

Není to poprvé, co se na stránkách zpravodaje U nás zmiňujeme o Sdružení knihoven České republiky.[1] Nicméně připomenout si znovu tuto knihovnickou organizaci nezaškodí, zvláště nyní, když letos v říjnu uběhne 15 let od její transformace z nadace na sdružení právnických osob a loni v listopadu prošlo celkem bez povšimnutí 20. výročí jejího založení.

Sdružení knihoven České republiky vzniklo 4. listopadu 1992 jako nadace ve smyslu Občanského zákoníku, § 20 b, v tehdejší platném znění. Sídlem Sdružení se stalo Brno. Zakládajícími členy bylo 9 vědeckých knihoven (Moravská zemská knihovna v Brně, SVK v Hradci Králové, SVK v Českých Budějovicích, SVK v Olomouci, SVK v Kladně, SVK v Ostravě, SVK v Ústí nad Labem, SVK v Plzni a SVK v Liberci). Později se členská základna rozrostla o další vědecké a odborné knihovny. V roce 1994 mělo Sdružení 22 členů (zajímavé je, že mezi nimi až do roku 2004 chyběla Národní knihovna ČR), v současnosti sdružuje 45 knihoven a informačních pracovišť (<http://www.sdruk.cz/sdruk/o-organizaci/clanek/seznam-clenu/>). Cílem, který si Sdružení na začátku své existence vytkl, bylo koordinovat spolupráci a napomáhat rozvoji odborných veřejných knihoven. Tento úkol chtěl SDRUK naplnit zejména vytvářením souborných katalogů, prostřednictvím kooperativní katalogizace, retrospektivní konverzí fondů, vytvářením a prosazováním potřebných normotvorných zásad a pravidel, zabezpečováním informačních zdrojů odborné vědecké literatury, organizováním seminářů, stáží atd.[2]

<http://www.sdruk.cz/sdruk/o-organizaci/zapisky-z-jednani-rady/>). Od založení až do roku 2010 byl předsedou Rady SDRUK doc. PhDr. Jaromír Kubíček, CSc., ředitel MZK v Brně. Pomyslné žezlo po něm 1. 4. 2010 přebrala Ing. Lea Prchalová, ředitelka MSVK v Ostravě. Místopředsedkyní je Mgr. Eva Svobodová, ředitelka SVK v Hradci Králové, a tajemníkem Ing. Aleš Brožek, ředitel SVK Ústí nad Labem. Současný předmět činnosti SDRUK je specifikován ve stanovách (<http://www.sdruk.cz/sdruk/o-organizaci/clanek/stanovy-sdruzeni-knihoven-cr/>). „Od počátků jsme ve Sdružení viděli především organizaci, která umožní jednotlivým knihovnám spolupodílet se při akcích, které svou podstatou vzájemného spojení přinesou pro každou zúčastněnou knihovnu výhody,“[3] konstatuje v zprávě za rok 1993-1994 doc. PhDr. Jaromír Kubíček, CSc. Na začátku svého působení SDRUK řešil také své vymezení vůči SKIP. „U nás zatím neplatí, že jedna organizace by byla spolková zaměstnanců (SKIP - pozn. aut.), zatímco druhá spolková institucí (SDRUK - pozn. aut.), jak by se mohlo usuzovat z názvů. SKIP si totiž vybudoval širokou základnu kolektivních členů.“[4] Řešení se našlo jednak tím, že členskou základnu SDRUK tvořily odborné a vědecké knihovny a že „zastupování ve Sdružení je na úrovni statutárních zástupců členských knihoven.“[5] V roce 1998 proběhla transformace SDRUK z nadace na zájmové sdružení právnických osob ve smyslu Občanského zákoníku, § 20 f-j, v tehdy platném znění. Formálně došlo k novému ustavení SDRUK po projednání stanov na valné hromadě 21. 10. 1998 v Seči a 7. 12. 1998 vznikla samostatná Nadace knihoven. [6] Nejvyšším orgánem SDRUK je valná hromada, která volí radu a revizní komisi. Rada volí předsedu, místopředsedu a tajemníka. Veškeré personální změny v Radě SDRUK jsou zdokumentovány v ročenkách, v zápisech z valných hromad a z jednání rady (

Na začátku své existence měl SDRUK zájem o členství v mezinárodních organizacích, jako je IFLA, LIBER nebo ROTNAC. Bohužel tyto aktivity nebyly nikdy dotaženy do zdárného konce.

Od roku 1996 se Sdružení knihoven ČR prezentuje i ve virtuálním světě. Jeho první webovou stránku vytvořila SVK v Českých Budějovicích, potom sídlil web SDRUK v MZK v Brně a nyní je spravován MSVK v Ostravě (<http://www.sdruk.cz/sdruk/clanek/kontakt/>).

Sdružení se na začátku svého působení výrazně angažovalo v oblasti akvizice fondů. 9. 3. 1993 byl v Brně uskutečněn první akviziční seminář pod hlavičkou SDRUK.[7] Ve spolupráci se Slovenskou asociací knihoven, o

níž ještě bude zmínka v následujícím textu, byl zorganizován nákup slovenské literatury pro české knihovny a naopak české literatury pro knihovny na Slovensku.

My dříve narození si ještě pamatujeme šok, který nám způsobil nový zákon o neperiodických publikacích (37/95 Sb.). Prakticky z roku na rok bylo 7 vědeckých knihoven postaveno před fakt, že přestanou dostávat tisíce knih zdarma. V jednáních s nakladateli a ministerstvem kultury se těchto knihoven SDRUK významně zastával, přesto jim bylo od roku 1996 právo povinného výtisku odňato a nadále mají nárok jen na regionální povinný výtisk. Jako následek vyjednávání vznikla tzv. nabídková povinnost, kdy jsou nakladatelé dodneška povinni vyjmenované knihovny informovat o jimi vydávané literatuře. Každé vědecké knihovně, jež přišla o právo na úplný povinný výtisk, byla rozpočtovým opatřením účelově přidělena pro rok 1996 částka 1 mil Kč, která, jak vím z vlastní zkušenosti, na nákup knih v rozsahu povinného výtisku nestačila. Je zajímavé, že názory SDRUK a SKIP se v této problematice velmi rozcházely. SKIP hájil zájem povinného výtisku pouze pro Národní knihovnu ČR.[8] SDRUK byl tedy u toho, když končila jedna významná kapitola podpory doplňování fondů vědeckých knihoven.[9] Co se nepodařilo prosadit v oblasti neperiodických publikací, to se členským organizacím, resp. jejich ředitelům, podařilo v roce 2000 v tiskovém zákoně,[10] tedy u periodických publikací. Všechny 14 krajských knihoven má až dosud právo povinného výtisku novin, časopisů a dalších periodik.

---

[1] Kubíček, Jaromír. Sdružení knihoven před 15. výročím: z knihovnických organizací. *U nás : [knihovnický zpravodaj SVK HKJ]*. Hradec Králové, 2005, roč. 15, č. 4, s. 30. Též <http://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Zpravodaj-U-nas/Clanek.aspx?id=612>

[2] *Sdružení Knihoven české republiky : statut a zpráva za rok 1993*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 1993. 13. s.

[3] Kubíček, Jaromír. Sdružení knihoven ČR v roce 1993-1994. In: *Sdružení Knihoven české republiky*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 1995. S. 7.

[4] Tamtéž, s. 8

[5] Tamtéž, s. 8

[6] Kádnerová, Jiřina. Nadace knihoven. *U nás: [knihovnický zpravodaj SVK HKJ]*. 10. 9. 2012, roč. 22, č. 3, s. 19-23.

[7] Akviziční semináře probíhaly střídatě v Kladně a Ústí nad Labem už od roku 1991, viz: Bínová, Jiřina, viz: Semináře k akvizici v letech 1991-1995. In: *Sdružení knihoven České republiky*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 1996. S. 7-12.

[8] Viz: Kubíček, Jaromír. Deset let Sdružení knihoven ČR. In: *Sdružení knihoven České republiky*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2003. S. 24-26.

[9] Podrobněji viz: Vyčichlo, Jaroslav. Povinný výtisk a jeho uplatnění v zákonech české republiky po roce 1990 se zvláštním zřetelem na legalizaci tzv. „regionálního povinného výtisku“. In: *Sdružení knihoven České republiky*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 1996. S. 18-35.

[10] Nádvorníková, Marie. Dopady tiskového zákona na fondy periodik SVK. In: *Sdružení knihoven České republiky*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2001. S. 41-45.